

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 7126/19

לפני :
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט ע' גרוסקופף

העותרים :
1. רופאים לזכויות אדם – ישראל
2. היא"ס
3. המוקד לפליטים ולמהגרים
4. קו לעובד

נ ג ד

המשיבים :
1. מדינת ישראל
2. שר הפנים
3. שר הבריאות
4. מתאם הפעולות בשטחים
5. שר הרווחה
6. מרכז השלטון המקומי

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה : ט"ז באב התשפ"א (25.7.2021)

בשם העותרים : עו"ד עדי לוסטיגמן

בשם המשיבים 5-1 : עו"ד שי כהן

בשם המשיבה 6 : עו"ד אורי הברמן

פסק-דין חלקי

השופטת ד' ברק-ארז:

1. העתירה שבפנינו נסבה על עניינם של פלסטינים תושבי יהודה ושומרון (להלן: האזור) שקיבלו היתרי שהייה בישראל בשל טענות למאוימות על רקע חשדות לשיתוף פעולה עם ישראל ובשל טענות למאוימות על רקע אחר – ובעיקר נטייה מינית או מגדרית. מדובר בשתי אוכלוסיות שיש ביניהן הבחנות רלוונטיות, אך יש להן גם היבטים

משותפים מסוימים – ובפרט העובדה שהם שוהים בישראל בהיתר בשל סכנה שלהם חשופים באזור. העתירה התמקדה בשאלות הקשורות ליכולתם של מקבלי ההיתרים מקבוצות אלה להתפרנס ולקבל שירותי בריאות בעת שהם שוהים בישראל.

2. דיון ראשון בעתירה התקיים ביום 14.10.2020, ולאחריו הוגשו הודעות עדכון ותגובות משלימות על-ידי הצדדים. בהמשך לכך נקבע דיון נוסף בפנינו שהתקיים ביום 25.7.2021.

3. על רקע הודעת העדכון האחרונה של המשיבים 1-5 (להלן: המשיבים) וההבהרות שהוספו במהלך הדיון ניתן לקבוע כי הושגה התקדמות משמעותית בכל הנוגע למקבלי ההיתרי השהייה על רקע חשדות לשיתוף פעולה עם ישראל, כמפורט להלן.

4. באשר לאפשרות לעבוד, עמדתם העדכנית של המשיבים היא כי מי שמחזיק בהיתר שהייה שהוצא לו על רקע חשדות לשיתוף פעולה עם ישראל יהא זכאי גם לעבוד כל עוד הוא מחזיק בהיתר זה, ללא תלות בבקשה קונקרטית מצד מעסיק, ושלא במסגרת מכסת העובדים הפלסטיניים המרבית שנקבעת על-ידי הממשלה. בהבהרה שנמסרה בדיון נמסר כי זכאותו של מי שמחזיק בהיתר שהייה כאמור לעבוד תצוין בגוף ההיתר עצמו (בהתאם למקובל ביחס להיתרי שהייה הניתנים לקורבנות סחר) על מנת למנוע אי-וודאות בקרב מעסיקים פוטנציאליים. עמדה זו עוגנה בנוהל הטיפול בטוענים למאוימים על רקע חשד לשיתוף פעולה בטחוני עם גורמי ביטחון ישראליים ומכירת קרקעות לישראלים של משרד הביטחון, בנוסחו המעודכן לחודש יולי 2021 (בסעיף 2(ז) לו) ובחוזר ראש מינהל רשות האוכלוסין וההגירה מס' 07/2021 בעניין "העסקתם בישראל של פלסטינים שהוכרו כמאוימים" מיום 21.6.2021 (שבו מודגש, בין היתר, כי המעסיק חייב לספק לעובד הפלסטיני שהוכר כמאוימים ביטוח רפואי כדין בהתאם לחובה לפי סעיף 1ד לחוק עובדים זרים, התשנ"א-1991, ואינו רשאי לנכות משכרו בגין הביטוח סכום העולה על סכום הניכוי המותר הקבוע בתקנות לעניין זה, כי המעסיק חייב לכרות עם העובד הפלסטיני שהוכר כמאוימים חוזה העסקה מפורט בשפת העובד ולתת לו עותק מן החוזה, וכי הוא אף חייב להחזיק במקום העבודה את החוזה ואת מסמכי ההעסקה הרלוונטיים).

5. בכל הנוגע לאפשרות לקבל שירותי בריאות נמסר מטעם המשיבים כי על מי שאוחז בהיתר שהייה על רקע חשדות לשיתוף פעולה עם ישראל יחול, בשינויים המחויבים, ההסדר שחל על מהגרי עבודה, כך שהחובה לבטח אותם בביטוח בריאות תחול על המעסיק. זאת, כמובן, בנוסף על המענה הרפואי הניתן במצבי חירום בהתאם לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996, וכן על מענים ספציפיים שנותן משרד הבריאות

בתכניות קהילתיות לבעלי היתרי שהייה הסובלים משחפת ו-HIV. להשלמת התמונה, ציינו המשיבים כי ביום 15.3.2021 הוחלט על מתן חיסון נגד נגיף הקורונה לתושבי האזור שהם בעלי אישור שהייה תקף בישראל, ובהם גם מאוימים.

6. על רקע התקדמות משמעותית זו בכל הנוגע למקבלי היתרי שהייה על רקע חשדות לשיתוף פעולה עם ישראל, ובהיעדר עותרים ספציפיים שניתן היה לבחון את נסיבותיהם, אנו סבורים שניתן לסיים את הטיפול בעתירה בכל הנוגע לסעדים שהתבקשו ביחס לאוכלוסייה זו. פסק הדין החלקי נסב אפוא על עניינם, תוך מתן תוקף להתחייבויות המשיבים כמפורט לעיל.

7. אכן, במהלך הדיון עלו שאלות משלימות הנוגעות לזכויות בתחום הבריאות של מקבלי היתרים על רקע חשדות לשיתוף פעולה עם ישראל – בעיקר ביחס למצבם של מי שאינם עובדים, ובפועל תקופת שהותם בישראל מתמשכת (מאחר שמצב המאוימות שלהם לא פחת). בהיעדר עותרים קונקרטיים, ובשים לב להתקדמות שחלה כאמור לעיל, נסתפק בשמירת הזכויות להעלות טענות בעניין זה בעתירה עתידית על בסיס תשתית עובדתית עדכנית.

8. לעומת זאת, ככל שהדברים נוגעים למקבלי היתרים על בסיס מאוימות הקשורה לנטייה מינית או מגדרית התרשמותנו היא שטרם ניתן מענה מספק לשאלות שעלו בדיון. להשלמת התמונה יוער כי המשיבים ציינו בדיון כי מספרם של הנמנים עם הקבוצה האמורה בעת הזו הוא כ-60 (מספר שאינו כולל את מי שקיבלו היתרי שהייה מטעמים אחרים שאינם נוגעים לנטייה מינית או מגדרית).

9. נקודת המוצא לעמדתם של המשיבים הייתה שהיתרי שהייה על בסיס מאוימות הקשורה לנטייה מינית או מגדרית ניתנים לתקופה שצפויה להיות קצרה יחסית, כאשר ברקע הדברים נמצא טיפול בסיוע למעבר למדינה שלישית (או לפתרון מגורים חלופי בתחומי האזור). המשיבים הוסיפו וצינו כי בשים לב לכך אין צורך להנהיג הסדר הכולל פתרון תעסוקתי. לצד זאת, המשיבים הוסיפו כי קיימת אפשרות לקבל היתר תעסוקה על בסיס בקשה פרטנית, המוגשת על-ידי מעסיק ישראלי בהתייחס למבקש קונקרטי (להבדיל מהגשת בקשה על-ידי מחזיק היתר השהייה בעצמו). כמו כן, התייחסו המשיבים לכך שמענה הכולל קורת גג ומזון ניתן במסגרת "מקלטים" המיועדים ללהט"בים אשר מופעלים על-ידי משרד הרווחה (ובעיקרם מיועדים למי שגילם צעיר מ-25).

10. מנגד, העותרים טענו כי המענה שניתן על-ידי המשיבים אינו מספק. בהקשר זה, נטען בין השאר כי הגשת בקשה להיתר תעסוקה שתיתמך על-ידי מעסיק ישראלי אינה בגדר פתרון מספק בהתחשב בתמריץ הנמוך של מעסיקים לדאוג לכך, וכי הפתרונות ב"מקלטים" הם קצרי מועד יחסית ולא נותנים מענה שלם לצורך שהוצג.

11. לאחר ששקלנו את הדברים, ובמכלול הנסיבות, אנו מורים כי ביחס לראש זה של העתירה יגישו המשיבים הודעה מעדכנת נוספת לא יאוחר מיום 1.11.2021 ובה ישלימו התייחסותם בכל הנוגע לקשיים שהועלו בעניינם של שוהים בהיתר בישראל על רקע מאוימות בשל נטייה מינית או מגדרית – לרבות בהתייחס למי שגילם עלה על 25, למי שתקופת שהייתם בישראל מתמשכת ולמי שלא נמצא להם פתרון מגורים ב"מקלט". כמו כן, תכלול ההודעה התייחסות לאפשרות שבקשות לקבל היתר תעסוקה לתקופה קצרה יוכלו להיות מוגשות על-ידי בעל היתר שהייה עצמו, במנותק ממעסיק קונקרטי. לבסוף, ההודעה תכלול גם נתונים מספריים רלוונטיים, בין היתר בכל הנוגע להיתרי עבודה פרטניים שניתנו למאוימים על רקע נטייה מינית או מגדרית שביקשו זאת, בהתאם לחריג שהוצג על-ידי המשיבים (ככל שקיימים כאלה). לאחר הגשת הודעה זו יוחלט על המשך הטיפול בחלק של העתירה שנותר תלוי ועומד בשלב זה. נוסף, כי פסיקת ההוצאות בהליך תתבצע לאחר שיסתיים הטיפול במכלול היבטיו של התיק.

ניתן היום, י"ז באב התשפ"א (26.7.2021).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט